

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

доц. Ірина Солонинко

[Handwritten signature]

“17” 07 2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(тип дисципліни – вибіркова)

ВБ 1.58 Невідкладні стани в стоматології

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 221 «Стоматологія»
факультет, курс: стоматологічний, IV

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
хірургічної стоматології
та щелепно-лицевої хірургії
Протокол № 11
від “13” 06 2023 р.
Завідувач кафедри
проф. Ян Варес *[Handwritten signature]*

Затверджено
профільною методичною комісією
з стоматологічних дисциплін
Протокол № 1
від “10” 06 2023 р.
Голова профільної методичної
комісії
проф. Ян Варес *[Handwritten signature]*

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

завідувач кафедри, д.мед.н., професор Варес Я.Е.,
завуч кафедри, к.мед.н., доцент Медвідь Ю.О.

РЕЦЕНЗЕНТИ :

к.мед.н., доцент Синиця В.В.
к.мед.н., доцент Кухта В.С.

Обговорено та рекомендовано до затвердження на міжкафедральній нараді фахівців
однопрофільних кафедр

з стоматологічних дисциплін

“ _____ ” _____ 202_ року, протокол No ___

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Невідкладні стани в стоматології» складена

відповідно до Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня*

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 221 «Стоматологія»

освітньої програми *другого рівня вищої освіти з підготовки магістрів зі спеціальності 221 «Стоматологія»*

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дисципліна передбачає вивчення невідкладних станів, що можуть розвинути у пацієнта на прийомі у стоматолога під час виконання маніпуляцій у щелепно-лицевій ділянці та становлять загрозу життю і здоров'ю. Для цього наголос робиться на вивченні етіології, патогенезу, клініки, діагностики невідкладних станів, а також протоколів невідкладного лікування та їх профілактики.

Значна увага приділяється формуванню у студентів навичок збору анамнезу, проведення обстеження та диференційної діагностики захворювань ЩЛД із різноманітним клінічним перебігом та їх ускладненнями, на практиці вивчаються сучасні підходи до діагностики, принципів лікування та профілактики на засадах доказової медицини, а також невідкладні стани в практиці хірургічної стоматології. Студенти приймають участь в діагностично-лікувальному процесі амбулаторних, стаціонарних пацієнтів під керівництвом асистентів і доцентів кафедри. Також передбачено ознайомлення з лікувально-профілактичними заходами, які найчастіше застосовуються в стоматологічній практиці для попередження та боротьби з невідкладними станами.

Вивчення дисципліни «Невідкладні стани в стоматології» сприяє формуванню цілісного уявлення про будову й функціонування органів ЩЛД; поглибленню теоретичної та практичної підготовки, набуттю професійних практичних навичок для самостійної лікарської діяльності.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)			
Назва дисципліни: <i>Невідкладні стани в стоматології</i>	<u>2</u> кредити / <u>60</u> год.	0	30	30	IV курс (VII, VIII семестри)	Залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни є невідкладні стани, що становлять загрозу життю та здоров'ю, настаючи в організмі пацієнта внаслідок чи під час втручань в ЩЛД, що відносяться до компетенції стоматології загалом та хірургічної стоматології і щелепно-лицевої хірургії зокрема; особливості їх клінічного перебігу, основні діагностичні та лікувальні маніпуляції, що застосовуються в практиці хірурга-стоматолога для надання невідкладної допомоги.

Міждисциплінарні зв'язки: терапевтична стоматологія, стоматологія дитячого віку, ортопедична стоматологія, нормальна анатомія, гістологія, нормальна фізіологія, патологічна фізіологія, топографічна анатомія та оперативна хірургія, мікробіологія, біохімія, фармакологія, внутрішні хвороби, оториноларингологія, офтальмологія, медицина екстремальних станів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Невідкладні стани в стоматології» є фахова підготовка лікаря-стоматолога, яка передбачає засвоєння питань теорії й практики з надання ургентної допомоги при невідкладних станах як під час прийому пацієнта, так і в

непідготовлених умовах, зокрема на вулиці та у вогнищах масового ураження; вміння використовувати наявне медичне обладнання та людські ресурси.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Невідкладні стани в стоматології» є вміння проводити обстеження хірургічного стоматологічного хворого, ідентифікувати прояви соматичних захворювань в порожнині рота, діагностувати основні симптоми та синдроми супутніх захворювань, що можуть призвести до розвитку невідкладного стану, обґрунтувати та сформулювати попередній діагноз; аналізувати результати обстеження та проводити диференційну діагностику, сформулювати клінічний діагноз, визначати принципи та етапність надання невідкладної допомоги, знати заходи профілактики найбільш поширених невідкладних станів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен—

знати:

- Методику обстеження стоматологічних хворих. Особливості в залежності від типу патології.
- Принципи деонтології та лікарської етики в стоматології і ЩЛХ
- Принципи організації надання стоматологічної допомоги в Україні.
- Базові принципи законодавства України щодо надання невідкладної допомоги.
- Основні методики загального та місцевого знеболення в амбулаторній та стаціонарній практиці лікаря-стоматолога (показання, протипоказання, особливості проведення).
- Загальні та місцеві ускладнення в практиці хірургічної стоматології та ЩЛХ.
- Найрозповсюдженіші соматичні захворювання.
- Особливості підготовки пацієнтів із супутньою патологією до лікування; участь суміжних спеціалістів в обстеженні.
- Основні нозологічні форми, їх симптоматику, принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при захворюваннях серцево-судинної системи.
- Основні нозологічні форми, їх симптоматику, принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при захворюваннях ендокринної системи.
- Основні нозологічні форми, їх симптоматику, принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при захворюваннях дихальної системи.
- Основні симптоми, принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при гострих порушеннях мозкового чи серцевого кровообігу.
- Основні симптоми, принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при розвитку реакцій несприйнятливості до медичних препаратів, зокрема місцевих анестетиків.
- Принципи командної роботи при наданні невідкладної допомоги.
- Принципи фармакотерапії при невідкладних станах в стоматології.
- Принципи профілактики розвитку невідкладних станів у стоматологічних пацієнтів.

вміти:

- Зібрати анамнез та провести огляд хворого на вказану патологію ЩЛД.
- Скласти план та провести обстеження пацієнта з патологією ЩЛД.
- Скласти план додаткових методів дослідження та вміти інтерпретувати їх результати.
- Заповнити відповідну медичну документацію.
- Вміти оцінити стан пацієнта за системою ABCDE.
- Вміти оцінити характер серцевого ритму на ЕКГ.
- Вміти провести непрямий масаж серця.
- Вміти провести штучне дихання.
- Вміти провести накладання ларингеальної маски.
- Вміти провести конікотомію.
- Вміти провести дефібриляцію.
- Вміти провести дом'язеву ін'єкцію.
- Вміти провести довенну ін'єкцію.
- Вміти провести підшкірну ін'єкцію.
- Вміти поставити катетер в периферичну вену.
- Вміти провести штучну вентиляцію легень.

- Вміти надати невідкладну допомогу при невідкладних станах за стандартними алгоритмами.

демонструвати:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність вчитися та бути сучасно навченим.
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- здатність до вибору стратегії спілкування.
- здатність працювати в команді.
- навички міжособистісної взаємодії.
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), орієнтацію на безпеку.
- володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

1.3 Компетентності та результати навчання.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна «Невідкладні стани в стоматології» забезпечує набуття студентами компетентностей:

- Інтегральна - Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності за вимогами Національної рамки кваліфікацій (НРК):

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за вимогами Національної рамки кваліфікацій (НРК):

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.
5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.
6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.
10. Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.
11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
16. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД.
17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.
18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей освітньої компоненти Невідкладні стани в стоматології

Програмні компетентності	Невідкладні стани в стоматології (ВБ 1.58)
Загальні компетентності за вимогами Національної рамки кваліфікацій (НРК):	
ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	+
ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	+
ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.	+
ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	+
ЗК 5 Здатність спілкуватися англійською мовою.	+
ЗК 6 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	+
ЗК 7 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	+
ЗК 8 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	+
ЗК 9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	+
ЗК 10 Здатність бути критичним і самокритичним.	+
ЗК 11 Здатність працювати в команді.	+
ЗК 12 Прагнення до збереження навколишнього середовища.	-
ЗК 13 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	+
ЗК 14 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	+
ЗК 15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	+
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за вимогами Національної рамки кваліфікацій (НРК)	
ФК 1 Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	+
ФК 2 Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.	+
ФК 3 Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	+
ФК 4 Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+
ФК 5 Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+
ФК 6 Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+
ФК 7 Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки з супутніми соматичними захворюваннями.	+
ФК 8 Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.	+
ФК 9 Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+
ФК 10 Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.	+
ФК 11 Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.	+
ФК 12 Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.	+

ФК 13 Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).	+
ФК 14 Спроможність ведення нормативної медичної документації.	+
ФК 15 Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.	+
ФК 16 Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД.	+
ФК 17 Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.	+
ФК 18 Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.	+

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності					
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;	+	+		+
2.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	+	+		+
3.	Здатність застосовувати знання у практичних діяльності.	+	+	+	+
4.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	+	+	+	
5.	Здатність спілкуватися англійською мовою.	+	+	+	
6.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	+	+	+	+
7.	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	+	+	+	+
8.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;	+	+	+	+
9.	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.		+		+
10.	Здатність бути критичним і самокритичним.			+	+
11.	Здатність працювати в команді.			+	+
12.	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	+	+	+	+
13.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.		+	+	+
14.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	+	+	+	+
15.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	+	+	+	+
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1.	Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	+	+	+	+
2.	Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.	+			+
3.	Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	+	+	+	+
4.	Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+
5.	Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+

6.	Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+
7.	Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки з супутніми соматичними захворюваннями.	+	+	+	+
8.	Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.	+	+	+	+
9.	Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+
10.	Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.	+	+	+	+
11.	Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.	+	+	+	+
12.	Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.	+	+	+	+
13.	Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).	+	+	+	+
14.	Спроможність ведення нормативної медичної документації.	+	+	+	+
15.	Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.	+	+	+	+
16.	Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД.	+	+	+	+
17.	Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.	+	+	+	+
18.	Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.	+	+	+	+

Результати навчання

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Нормативний та варіативний зміст підготовки, сформульований у термінах результатів навчання

Програмні результати навчання

Список результатів навчання		
Посилання на код матриці компетентностей	Зміст результату навчання	Код результату навчання
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1 ОПП); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2 ОПП).	<i>ПРН 1</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5 ОПП).	<i>ПРН 2</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1,</i>	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та	<i>ПРН 3</i>

<i>K2, AB1, AB2</i>	за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5 ОПП, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2 ОПП).	
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1 ОПП).	<i>ПРН 4</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4 ОПП).	<i>ПРН 5</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3</i>	Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.	<i>ПРН 6</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3</i>	Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.	<i>ПРН 7</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання (за списком 2 ОПП) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	<i>ПРН 8</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Визначати характер режиму праці, відпочинку та необхідної дієти при лікуванні стоматологічних захворювань (за списком 2 ОПП) на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	<i>ПРН 9</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3 ОПП) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	<i>ПРН 10</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1 ОПП).	<i>ПРН 11</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3</i>	Організувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.	<i>ПРН 12</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2,</i>	Визначати тактику надання екстреної медичної	<i>ПРН 13</i>

<i>AB1, AB2</i>	допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4 ОПП).	
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, AB1, AB2, AB3</i>	Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.	<i>ПРН 14</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, AB1, AB2, AB3</i>	Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.	<i>ПРН 15</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, AB1, AB2, AB3</i>	Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.	<i>ПРН 16</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, AB1, AB2, AB3</i>	Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.	<i>ПРН 17</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, AB1, AB2, AB3</i>	Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.	<i>ПРН 18</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, AB1, AB2</i>	Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	<i>ПРН 19</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, AB1, AB2, AB3</i>	Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.	<i>ПРН 20</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, AB1, AB2</i>	Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1 ОПП) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6 ОПП).	<i>ПРН 21</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, AB1, AB2</i>	Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1 ОПП) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7 ОПП).	<i>ПРН 22</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, AB1, AB2</i>	Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4 ОПП) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7 ОПП).	<i>ПРН 23</i>

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
	<p>Зн1 Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи</p> <p>Зн2 Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей</p>	<p>Ум1 Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог</p> <p>Ум2 Провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності</p>	<p>К1 Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються</p> <p>К2 Використання іноземних мов у професійній діяльності</p>	<p>АВ1 Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування</p> <p>АВ2 Відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди</p> <p>АВ3 Здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним</p>
Загальні компетентності				
1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Зн1 Зн2	Ум1		АВ1
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Зн1	Ум1	К1	АВ2
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.	Зн1	Ум1	К1	АВ1
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.			К1, К2	
5. Здатність спілкуватися англійською мовою.			К1	
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Зн1		К1, К2	АВ2
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Зн1		К1	АВ2
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.		Ум1		АВ1
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Зн1	Ум1	К1	АВ1
10. Здатність бути критичним і самокритичним.	Зн2			АВ1
11. Здатність працювати в команді.	Зн2		К1, К2	АВ2
12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Зн1	Ум1		АВ1
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Зн1			АВ1
14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського	Зн1	Ум1	К1	АВ3

(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.				
15.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Зн1	Ум2		АВ3
Спеціальні (фахові) компетентності				
1.Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні	Зн2	Ум1	К1, К2	
2.Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень	Зн1	Ум1		АВ1
3.Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани	Зн1	Ум1		АВ1
4.Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області (ЩЛО)	Зн2	Ум1	К1	АВ1
5.Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛО	Зн1	Ум1		АВ1
6.Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛО	Зн1, Зн2	Ум1	К1	
7.Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та ЩЛО з супутніми соматичними захворюваннями		Ум1		АВ1, АВ2
8.Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції	Зн1	Ум1		АВ1

9.Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛЮ	Зн1	Ум1	К1	АВ1 АВ2
10.Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів	Зн1, Зн2	Ум1	К1	АВ1 АВ2
11.Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги	Зн1, Зн2	Ум1		АВ1 АВ2
12.Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології	Зн1	Ум2	К1	АВ2
13.Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне)	Зн2	Ум2		
14.Спроможність ведення нормативної медичної документації			К1	АВ1
15.Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації	Зн2		К1 К2	АВ1 АВ2
16.Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛЮ	Зн1	Ум1	К1	
17.Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності	Зн1		К1	АВ2
18.Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини	Зн2	Ум1	К1	АВ1 АВ2

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання	Компетентності																																						
	Інтегральна компетентність	Загальні компетентності															Фахові компетентності																						
		ЗК1	ЗК2	ЗК3	ЗК4	ЗК5	ЗК6	ЗК7	ЗК8	ЗК9	ЗК10	ЗК11	ЗК12	ЗК13	ЗК14	ЗК15	ФК1	ФК2	ФК3	ФК4	ФК5	ФК6	ФК7	ФК8	ФК9	ФК10	ФК11	ФК12	ФК13	ФК14	ФК15	ФК16	ФК17	ФК18					
ПРН 1	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+					+	+	+		+	+	+					+		+			+							
ПРН 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					+	+										+	+	+	+			+						
ПРН 3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					+	+										+		+			+							
ПРН 4	+	+	+	+	+	+					+					+	+	+		+	+	+					+				+	+							
ПРН 5	+	+	+	+	+	+					+					+	+	+											+			+	+						
ПРН 6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+			+		+						+	+	+		+	+							
ПРН 7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+			+		+	+					+	+	+		+	+			+				
ПРН 8	+	+	+	+			+	+	+	+						+	+			+	+	+				+	+	+						+	+				
ПРН 9	+	+	+	+	+		+	+	+	+			+			+					+	+			+	+						+	+						
ПРН 10	+	+	+	+			+	+	+	+						+					+	+			+	+							+	+					
ПРН 11	+	+	+	+	+					+	+					+								+	+	+						+	+						
ПРН 12	+	+	+	+	+	+					+		+	+	+	+										+	+						+	+		+			
ПРН 13	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+				+										+	+						+	+			+		
ПРН 14	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+											+		+		+	+			+	+			
ПРН 15	+	+	+	+		+	+	+	+	+			+	+	+	+			+								+	+	+	+	+	+	+	+					
ПРН 16	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПРН 17	+	+	+	+		+				+			+	+	+	+			+								+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
ПРН 18	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+				+						+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПРН 19	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+		+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 20	+	+	+	+						+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 21	+	+	+	+						+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 22	+	+	+	+						+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 23	+	+	+	+						+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Результати навчання для дисципліни: фахова підготовка лікаря-стоматолога, яка передбачає засвоєння питань теорії й практики з питань надання діагностик та лікування невідкладних станів у стоматології; вміння проводити обстеження хірургічного стоматологічного хворого, діагностувати патогномонічні симптоми розвитку невідкладних станів; обґрунтувати та сформулювати попередній діагноз; аналізувати результати обстеження та проводити диференційну діагностику, сформулювати клінічний діагноз, визначати принципи комплексного лікування, виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення, вивчення яких передбачено змістовим модулем.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **2,0 кредитів ЄКТС 60 годин.**

У ході вивчення дисципліни, студент має:

Пояснити та інтерпретувати особливості діагностики та лікування пацієнтів із соматичними захворюваннями, принципи надання допомоги пацієнтам з невідкладними станами, роль суміжних спеціалістів при обстеженні пацієнтів із супутніми захворюваннями та підготовці їх до лікування.

Аналізувати етіологію, патогенез та симптоматику невідкладних станів.

Скласти план та провести обстеження пацієнта із наявністю супутніх захворювань, провести додаткове дослідження (за потребою) та зможти інтерпретувати їх результати для встановлення первинного діагнозу.

Виконати збір анамнезу та результатів обстеження пацієнтів із соматичними захворюваннями, заповнити відповідну медичну документацію.

Провести надання допомоги при невідкладних станах.

Призначити індивідуальну схему медикаментозної терапії на весь період лікування, залежно від психосоматичного стану пацієнта, завдання та обсягу хірургічного втручання. Дати відповідні рекомендації.

Демонструвати методику обстеження пацієнта у якого розвинувся невідкладний стан, методики: виконання ін'єкцій, серцево-лещеневої реанімації, дефібриляції, етапне введення медичних препаратів та їх дозування пацієнтові згідно відповідних схем.

Тема №1. Найпоширеніші соматичні захворювання, їхня клінічна картина. Вплив соматичних захворювань на проведення анестезії, перебіг операційних втручань та післяопераційного періоду.

Найпоширеніші соматичні захворювання людини: хвороби серцево-судинної, дихальної, ендокринної систем та нервової систем. Їхні особливості та основні клінічні прояви. Взаємозв'язок соматичних захворювань із проведенням місцевої та загальної анестезії. Ризик розвитку невідкладних станів. Особливості перебігу операційних втручань та післяопераційного періоду у пацієнтів із наявністю супутньої патології. Профілактика розвитку невідкладних станів у таких пацієнтів. Роль суміжних спеціалістів у діагностично-лікувальному процесі.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
2. Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого.
3. Загальна характеристика захворювань серцево-судинної системи.
4. Загальна характеристика захворювань дихальної системи.
5. Загальна характеристика захворювань ендокринної системи.

Тема №2. Суть та завдання невідкладної допомоги. Сучасні протоколи надання невідкладної допомоги.

Невідкладна допомога: цілі, завдання, заходи.

Сучасні протоколи МОЗ України стосовно надання невідкладної допомоги: їх класифікація, структура та особливості.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Поняття «невідкладна допомога».

2. Цілі проведення невідкладної допомоги.
3. Завдання невідкладної допомоги.
4. Заходи невідкладної допомоги.
5. Сучасні протоколи МОЗ України стосовно надання невідкладної допомоги.

Тема №3. Нормативно-правова база надання допомоги при невідкладних станах. Основні засади організації системи екстреної медичної допомоги.

Нормативно-правові акти, що регламентують надання невідкладної допомоги. Відповідальність лікаря за ненадання/неналежне надання невідкладної медичної допомоги. Право на екстрену медичну допомогу та загальні засади її надання. Основні засади організації та функціонування системи екстреної медичної допомоги.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Законодавча база, що регламентує надання невідкладної допомоги.
2. Відповідальність лікаря за ненадання невідкладної медичної допомоги.
3. Відповідальність лікаря за неналежне надання невідкладної медичної допомоги.
4. Право на екстрену медичну допомогу та загальні засади її надання.
5. Основні засади організації та функціонування системи екстреної медичної допомоги.

Тема №4. Медикаменти, що застосовуються при наданні невідкладної допомоги. Їх фармакологічні характеристики. Покази до застосування, дози та послідовність введення. Склад аптечки для надання невідкладної допомоги.

Медикаментозне забезпечення невідкладної допомоги: групи препаратів та їхні основні представники. Взаємодія (взаємне потенціювання/пригнічення ефекту), кумуляція та несумісність між ними. Місце медикаментозного лікування в загальній структурі надання невідкладної допомоги. Схеми медикаментозної терапії (послідовність, кратність введення та дози) невідкладних станів.

Аптечка невідкладної допомоги. Види: універсальна, аптечки для надання допомоги по системам органів. Правила підготовки та зберігання аптечки.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Основні препарати, що застосовуються при наданні невідкладної допомоги.
2. Схема медикаментозного лікування при нападі судом.
3. Схема медикаментозного лікування при гіпертонічному кризі.
4. Схема медикаментозного лікування при нападі бронхіальної астми.
5. Аптечка невідкладної допомоги.

Тема №5. Порушення діяльності серцево-судинної системи. Принципи роботи серця. Артеріальний тиск, пульс та частота серцевих скорочень. Основи електрокардіографії. Характеристики комплексу QRS.

Основні характеристики порушення діяльності серцево-судинної системи. Їх особливості. Артеріальний тиск, пульс та частота серцевих скорочень: значення норми і патології. Залежність величин від наявності у пацієнта супутніх захворювань. Моніторинг артеріального тиску та пульсу під час виконання стоматологічних маніпуляцій.

Електрокардіографія: принципи реєстрації електричної активності серця, особливості роботи електрокардіографа, основні параметри електрокардіограми. Висота та відстань між зубцями комплексу QRS в нормі та при наявності патології. Відмінності електрокардіограми при різноманітних захворюваннях серцево-судинної системи.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Значення норми та патології артеріального тиску, частоти серцевих скорочень та пульсу.
2. Моніторинг артеріального тиску, частоти серцевих скорочень та пульсу під час надання невідкладної допомоги.
3. Принципи роботи серця.
4. Принципи електрокардіографії.
5. Характеристики комплексу QRS.

Тема №6. Фібриляція: етіологія, патогенез, діагностика, невідкладна допомога. Дефібриляція: принципи, завдання, види дефібриляторів. Правила роботи з дефібрилятором.

Мета, методика та кратність аналізу серцевого ритму на електрокардіограмі під час надання невідкладної допомоги. Заходи профілактики уникнення застосування дефібрилятора при невідповідному ритмі серця. Техніка безпеки при роботі з дефібрилятором: положення лікаря стосовно пацієнта, місця розташування електродів, вибір сили струму для першого та наступних розрядів.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Аналіз ритму серця при наданні невідкладної допомоги.
2. Фібриляція та дефібриляція.
3. Дефібриляційні та недефібриляційні ритми серця.
4. Принцип роботи дефібрилятора. Види дефібриляторів
5. Техніка безпеки при роботі з дефібрилятором.

Тема №7. Гостре порушення серцевого та мозкового кровообігу: етіологія, патогенез, діагностика та диференційна діагностика. Протоколи надання невідкладної допомоги.

Гострий інфаркт міокарда – етіологія, клінічна симптоматика та невідкладна допомога. Фібриляція – етіологія, клінічні прояви. Принцип роботи дефібрилятора, види дефібриляторів. Покази та проти покази до дефібриляції.

Інсульт – етіологія, клінічна симптоматика та невідкладна допомога.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Етіологія та патогенез гострого інфаркту міокарда.
2. Основні клінічні симптоми та невідкладна допомога при гострому інфаркті міокарда.
3. Радіочастотна катетерна абляція.
4. Етіологія та патогенез інсульту.
5. Основні клінічні симптоми та невідкладна допомога при інсульті.

Тема №8. Порушення діяльності дихальної системи.

Оцінка зовнішнього дихання. Подача кисню до пацієнта: покази, способи. Серцево-легенева реанімація. Хірургічні доступи до дихальних шляхів.

Причини порушення діяльності дихальної системи: найросповсюдженіші захворювання (бронхіальна астма, набряк легенів), їх етіологія, патогенез та основні симптоми клініки.

Протоколи надання невідкладної допомоги.

Порушення прохідності дихальних шляхів: причини, способи їх усунення та профілактика.

Оцінка ефективності зовнішнього дихання: ціль, методи, місце в загальній структурі надання невідкладної допомоги.

Цілі та завдання подачі кисню до пацієнта. Киснева рампа та кисневий концентратор: їх відмінності, переваги та недоліки. Заходи безпеки при роботі з киснем.

Цілі та завдання серцево-легеневої реанімації. Методика проведення. Різниця у виконанні при наданні допомоги дорослим та дітям. Можливі ускладнення при проведенні серцево-легеневої реанімації.

Ларингеальна маска: будова, види, покази до застосування та методика введення.

Конікотомія: завдання, покази, методика виконання.

Трахеотомія: завдання, покази, методика виконання.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Патогномонічні симптоми та надання невідкладної допомоги при набряку легенів.
2. Причини порушення прохідності дихальних шляхів. Види асфіксії.
3. Принцип дії, будова та покази до застосування ларингеальної маски.
4. Методика проведення непрямого масажу серця.
5. Конікотомія: завдання, покази, методика виконання.

Тема №9. Реакції підвищеної чутливості на введення медичних препаратів. Анафілактичний шок. Набряк Квінке. Протоколи надання допомоги.

Причини виникнення реакцій підвищеної чутливості на введення медичних препаратів, їх типи, механізми розвитку. Анафілактичний шок: етіологія, патогенез, форми прояву (кардіальна,

гастральна), типи перебігу. Діагностика та диференційна діагностика анафілактичного шоку. Протокол надання невідкладної допомоги.

Набряк Квінке: етіологія, патогенез. Діагностика та диференційна діагностика набряку Квінке. Протокол надання невідкладної допомоги.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Етіологія та патогенез анафілактичного шоку.
2. Форми прояву анафілактичного шоку.
3. Протокол надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоку.
4. Етіологія та патогенез набряку Квінке.
5. Протокол надання невідкладної допомоги при набряку Квінке.

Тема №10. Порушення метаболічних процесів організму. Цукровий діабет. Гіпоглікемія та гіперглікемія. Протоколи надання допомоги. Підсумкове заняття.

Етіологія та патогенез цукрового діабету. Основні його прояви у пацієнтів. Особливості проведення медичних маніпуляцій хворим на цукровий діабет; підготовка таких пацієнтів перед проведенням лікування захворювань ШЛД. Відмінності між цукровим діабетом I та II типу.

Етіологія, патогенез та основні клінічні симптоми гіпер- та гіпоглікемії. Протоколи надання допомоги.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Етіологія та патогенез цукрового діабету.
2. Відмінності між цукровим діабетом I та II типу.
3. Передопераційна підготовка пацієнтів із цукровим діабетом.
4. Основні клінічні симптоми та протокол надання невідкладної допомоги при гіперглікемії.
5. Основні клінічні симптоми та протокол надання невідкладної допомоги при гіпоглікемії.

Самостійна робота

Тема №1. Передопераційне обстеження пацієнта. Особливості планування передопераційного обстеження пацієнтів із наявністю супутніх соматичних захворювань, залучення суміжних спеціалістів.

Передопераційне обстеження пацієнтів – залежність його об'єму від черговості ситуації (планова чи ургентна), ресурсних можливостей конкретної медичної установи, особливостей організму обстежуваної особи. Ретельний збір анамнезу на предмет розладів серцево-судинної, дихальної, ендокринної нервової та інших систем організму людини.

Співвіднесення об'єму передопераційного обстеження пацієнта із планованим об'ємом втручання та обраним методом анестезії (місцева, місцева потенційована, загальна) з метою уникнення гіпо- та гіпердіагностики. Призначення консультацій суміжних спеціалістів при підозрі чи наявності у пацієнта супутнього захворювання.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
2. Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого.
3. Передопераційне обстеження пацієнта.
4. Покази та проти покази до проведення загальної та місцевої анестезії.
5. Роль консультацій суміжних спеціалістів при передопераційній підготовці пацієнтів.

Тема №2. Шкала ком Глазго. Протокол ABCDE. Принципи командної роботи під час надання невідкладної допомоги.

Шкала ком Глазго – її структура та особливості. Використання шкали для оцінки стану пацієнта. Вибір лікувальної тактики стосовно рівня свідомості пацієнта за шкалою Глазго.

Протокол ABCDE – провідний алгоритм надання невідкладної допомоги. Структура алгоритму та послідовність діагностичних та лікувальних заходів на кожному етапі. Основні та додаткові етапи.

Командна робота під час надання невідкладної допомоги: склад команди. Вибір лідера. Розподіл завдань між учасниками та їхня взаємодія в залежності від ситуації, кількості реанімуючих осіб та наявного медичного обладнання.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Структура та особливості застосування шкали ком Глазго.
2. Характеристика рівнів свідомості за шкалою ком Глазго.
3. Базові принципи надання невідкладної допомоги.
4. Структура протоколу ABCDE.
5. Принципи командної роботи під час надання невідкладної допомоги.

Тема №3. Дефібриляційні та недефібриляційні ритми серця. Правила роботи з дефібрилятором.

Мета, методика та кратність аналізу серцевого ритму на електрокардіограмі під час надання невідкладної допомоги. Дефібриляційні та недефібриляційні ритми серця: їхні відмінності; заходи профілактики уникнення застосування дефібрилятора при недефібриляційному ритмі серця.

Техніка безпеки при роботі з дефібрилятором: положення лікаря стосовно пацієнта, місця розташування електродів, вибір сили струму для першого та наступних розрядів. Різниця між однофазним та двофазним дефібрилятором.

Кардіоверсія, її відмінність від звичайної дефібриляції. Автоматичний дефібрилятор AED, принцип його роботи та методика застосування.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Аналіз ритму серця при наданні невідкладної допомоги.
2. Фібриляція та дефібриляція.
3. Дефібриляційні та недефібриляційні ритми серця.
4. Принцип роботи дефібрилятора. Види дефібриляторів
5. Кардіоверсія, її відмінність від звичайної дефібриляції.

Тема №4. Втрата свідомості: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми. Протокол надання невідкладної допомоги. Профілактика. Колапс: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми. Протокол надання невідкладної допомоги. Профілактика.

Втрата свідомості: етіологія, патогенез. Діагностика та диференційна діагностика. Протокол надання невідкладної допомоги. Профілактика.

Колапс: етіологія, патогенез. Діагностика та диференційна діагностика. Протокол надання невідкладної допомоги. Профілактика.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Етіологія та патогенез втрати свідомості.
2. Протокол надання невідкладної допомоги при втраті свідомості.
3. Етіологія та патогенез колапсу.
4. Протокол надання невідкладної допомоги при колапсі.
5. Профілактика розвитку втрати свідомості та колапсу у пацієнтів.

Тема №5. Артеріальна гіпертензія: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми. Тактика лікаря-стоматолога при гіпертонічному кризі. Стенокардія: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми, протокол надання невідкладної допомоги.

Етіологія та патогенез артеріальної гіпертензії. Вплив змін артеріального тиску на вибір анестетика при застосуванні місцевої анестезії. Діагностика, невідкладна допомога та профілактика гіпертонічного кризу.

Стенокардія: форми перебігу, основні симптоми, невідкладна допомога при нападі стенокардії та його профілактика.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Етіологія та патогенез артеріальної гіпертензії.
2. Протокол надання невідкладної допомоги при гіпертонічному кризі.
3. Етіологія та патогенез стенокардії.
4. Протокол надання невідкладної допомоги при нападі стенокардії.
5. Профілактика розвитку гіпертонічного кризу та нападу стенокардії у пацієнтів.

Тема №6. Бронхіальна астма: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми. Протокол надання невідкладної допомоги. Профілактика. Набряк легенів: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми. Протокол надання невідкладної допомоги. Профілактика.

Особливості ургентного та планового прийому пацієнтів із бронхіальною астмою. Клінічні симптоми нападу бронхіальної астми, фактори, що можуть його викликати. Діагностика та диференційна діагностика. Невідкладна допомога при нападі бронхіальної астми. Профілактика нападу.

Етіологія та клінічна маніфестація набряку легень. Фактори, що можуть призвести до його розвитку. Діагностика та диференційна діагностика. Невідкладна допомога, Профілактика розвитку набряку легень.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Етіологія та патогенез бронхіальної астми.
2. Протокол надання невідкладної допомоги при бронхіальній астмі.
3. Етіологія та патогенез набряку легень.
4. Протокол надання невідкладної допомоги при набряку легень.
5. Профілактика розвитку нападу бронхіальної астми та набряку легень у пацієнтів.

Перелік питань, які повинен вивчити студент для засвоєння тем змістового модуля №1

1. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
2. Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого.
3. Загальна характеристика захворювань серцево-судинної системи.
4. Загальна характеристика захворювань дихальної системи.
5. Загальна характеристика захворювань ендокринної системи.
6. Поняття «невідкладна допомога».
7. Цілі проведення невідкладної допомоги.
8. Завдання невідкладної допомоги.
9. Заходи невідкладної допомоги.
10. Сучасні протоколи МОЗ України стосовно надання невідкладної допомоги.
11. Законодавча база, що регламентує надання невідкладної допомоги.
12. Відповідальність лікаря за ненадання невідкладної медичної допомоги.
13. Відповідальність лікаря за неналежне надання невідкладної медичної допомоги.
14. Право на екстрену медичну допомогу та загальні засади її надання.
15. Основні засади організації та функціонування системи екстреної медичної допомоги.
16. Основні препарати, що застосовуються при наданні невідкладної допомоги.
17. Схема медикаментозного лікування при нападі судом.
18. Схема медикаментозного лікування при гіпертонічному кризі.
19. Схема медикаментозного лікування при нападі бронхіальної астми.
20. Аптечка невідкладної допомоги.
21. Значення норми та патології артеріального тиску, частоти серцевих скорочень та пульсу.
22. Моніторинг артеріального тиску, частоти серцевих скорочень та пульсу під час надання невідкладної допомоги.
23. Принципи роботи серця.
24. Принципи електрокардіографії.
25. Характеристики комплексу QRS.
26. Аналіз ритму серця при наданні невідкладної допомоги.
27. Фібриляція та дефібриляція.
28. Дефібриляційні та недефібриляційні ритми серця.
29. Принцип роботи дефібрилятора. Види дефібриляторів.
30. Техніка безпеки при роботі з дефібрилятором.
31. Етіологія та патогенез гострого інфаркту міокарда.
32. Основні клінічні симптоми та невідкладна допомога при гострому інфаркті міокарда.
33. Радіочастотна катетерна абляція.
34. Етіологія та патогенез інсульту.
35. Основні клінічні симптоми та невідкладна допомога при інсульті.
36. Патогномонічні симптоми та надання невідкладної допомоги при набряку легень.
37. Причини порушення провідності дихальних шляхів. Види асфіксії.
38. Принцип дії, будова та покази до застосування ларингеальної маски.
39. Методика проведення непрямого масажу серця.

40. Конікотомія: завдання, покази, методика виконання.
41. Етіологія та патогенез анафілактичного шоку.
42. Форми прояву анафілактичного шоку.
43. Протокол надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоку.
44. Етіологія та патогенез набряку Квінке.
45. Протокол надання невідкладної допомоги при набряку Квінке.
46. Етіологія та патогенез цукрового діабету.
47. Відмінності між цукровим діабетом I та II типу.
48. Передопераційна підготовка пацієнтів із цукровим діабетом.
49. Основні клінічні симптоми та протокол надання невідкладної допомоги при гіперглікемії.
50. Основні клінічні симптоми та протокол надання невідкладної допомоги при гіпоглікемії.

3. Структура навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	Індивідуальна робота
Тема №1. Найпоширеніші соматичні захворювання, їхня клінічна картина. Вплив соматичних захворювань на проведення анестезії, перебіг операційних втручань та післяопераційного періоду.		3	5	
Тема №2. Суть та завдання невідкладної допомоги. Сучасні протоколи надання невідкладної допомоги.		3		
Тема №3. Нормативно-правова база надання допомоги при невідкладних станах. Права та обов'язки лікаря під час надання невідкладної допомоги.		3	5	
Тема №4. Медикаменти, що застосовуються при наданні невідкладної допомоги. Їх фармакологічні характеристики. Покази до застосування, дози та послідовність введення. Склад аптечки для надання невідкладної допомоги.		3		
Тема №5. Порушення діяльності серцево-судинної системи. Принципи роботи серця. Артеріальний тиск, пульс та частота серцевих скорочень. Основи електрокардіографії. Характеристики комплексу QRS.		3	5	
Тема №6. Фібриляція: етіологія, патогенез, діагностика, невідкладна допомога. Дефібриляція: принципи, завдання, види дефібриляторів. Правила роботи з дефібрилятором.		3	5	
Тема №7. Гостре порушення серцевого та мозкового кровообігу: етіологія, патогенез, діагностика та диференційна діагностика. Протоколи надання невідкладної допомоги.		3		
Тема №8. Порушення діяльності дихальної системи. Оцінка зовнішнього дихання. Подача кисню до пацієнта: покази, способи. Серцево-легенева реанімація. Ларингеальна маска. Хірургічні доступи до дихальних шляхів. Протоколи надання невідкладної допомоги.		3	5	

Тема №9. Реакції підвищеної чутливості на введення медичних препаратів. Анафілактичний шок. набряк Квінке. Протоколи надання допомоги.		3		
Тема №10. Порушення метаболічних процесів організму. Цукровий діабет. Гіпоглікемія та гіперглікемія. Протоколи надання допомоги. Підсумкове заняття.		3	5	
Разом за змістовим модулем 1	0	30	30	
Усього годин <u>60/2</u> кредитів ECTS	0	30	30	
Підсумковий контроль Залік				

4. Тематичний план лекцій – непередбачено навчальним планом

5. Теми семінарських занять – непередбачено навчальним планом

6. Тематичний план практичних занять

№ з/п	Тема	К-ть годин
1.	Найпоширеніші соматичні захворювання, їхня клінічна картина. Вплив соматичних захворювань на проведення анестезії, перебіг операційних втручань та післяопераційного періоду.	3
2.	Суть та завдання невідкладної допомоги. Сучасні протоколи надання невідкладної допомоги.	3
3.	Нормативно-правова база надання допомоги при невідкладних станах. Права та обов'язки лікаря під час надання невідкладної допомоги.	3
4.	Медикаменти, що застосовуються при наданні невідкладної допомоги. Їх фармакологічні характеристики. Покази до застосування, дози та послідовність введення. Склад аптечки для надання невідкладної допомоги.	3
5.	Порушення діяльності серцево-судинної системи. Принципи роботи серця. Артеріальний тиск, пульс та частота серцевих скорочень. Основи електрокардіографії. Характеристики комплексу QRS.	3
6.	Фібриляція: етіологія, патогенез, діагностика, невідкладна допомога. Дефібриляція: принципи, завдання, види дефібриляторів. Правила роботи з дефібрилятором.	3
7.	Гостре порушення серцевого та мозкового кровообігу: етіологія, патогенез, діагностика та диференційна діагностика. Протоколи надання невідкладної допомоги.	3
8.	Порушення діяльності дихальної системи. Оцінка зовнішнього дихання. Подача кисню до пацієнта: покази, способи. Серцево-легенева реанімація. Ларингеальна маска. Хірургічні доступи до дихальних шляхів. Протоколи надання невідкладної допомоги.	3
9.	Реакції підвищеної чутливості на введення медичних препаратів. Анафілактичний шок. набряк Квінке. Протоколи надання допомоги.	3
10.	Порушення метаболічних процесів організму. Цукровий діабет. Гіпоглікемія та гіперглікемія. Протоколи надання допомоги. Підсумкове заняття.	3
Всього годин: 30		

7. Теми лабораторних занять – непередбачено навчальним планом

8. Тематичний план самостійної роботи студентів

№ з/п	Тема	К-ть годин
1.	Передопераційне обстеження пацієнта. Особливості планування передопераційного обстеження пацієнтів із наявністю супутніх соматичних захворювань, залучення суміжних спеціалістів.	5
2.	Шкала ком Глазго. Протокол ABCDE. Принципи командної роботи під час надання невідкладної допомоги.	5
3.	Дефібриляційні та недефібриляційні ритми серця. Правила роботи з дефібрилятором.	5
4.	Втрата свідомості: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми. Протокол надання невідкладної допомоги. Профілактика. Колапс: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми. Протокол надання невідкладної допомоги. Профілактика.	5
5.	Артеріальна гіпертензія: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми. Тактика лікаря-стоматолога при гіпертонічному кризі. Стенокардія: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми, протокол надання невідкладної допомоги.	5
6.	Бронхіальна астма: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми. Протокол надання невідкладної допомоги. Профілактика. набряк легенів: етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми. Протокол надання невідкладної допомоги. Профілактика.	5
Разом – 30 годин		

9. Індивідуальні завдання – не заплановано робочим навчальним планом.

10. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студентів включає:

- конспекти теоретичного матеріалу, розв'язок ситуаційних завдань, контрольних запитань з відповідних тематик самостійної роботи тощо;
 - створення мультимедійних презентацій за обраними тематиками самостійної роботи;
 - створення стендових презентацій за обраними тематиками самостійної роботи;
 - написання історії хвороби згідно обраних нозологій;
 - підготовку до аудиторних занять (практичних);
 - виконання завдань з навчальної дисципліни впродовж семестру;
 - роботу над окремими темами навчальних дисциплін, які згідно з робочою навчальною програмою дисципліни винесені на самостійне опрацювання студентів;
 - підготовку до всіх видів контрольних робіт;
 - роботу в студентських наукових гуртках та осередках тощо;
 - участь у роботі «круглих столів» тощо;
 - участь у наукових і науково-практичних конференціях, олімпіадах тощо;
- З метою організації проведення самостійної роботи на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії викладачами проводяться наступні заходи:
- групові та індивідуальні консультації;
 - співбесіди зі студентами;
 - систематичний контроль за виконанням студентами завдань, рекомендованих до самостійного опрацювання;
 - забезпечення студентів засобами для самоконтролю (тести, пакети контрольних питань та ситуаційних задач);
 - аналіз та оцінка роботи студента.

11. Методи навчання.

Навчальний процес на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії організовано згідно наступних нормативних документів:

- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII;
- постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 №266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»;
- наказу МОН України №1151 від 06.01.2015 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 №266»;
- наказу ректора ЛНМУ імені Данила Галицького від 02.06.2016 № 1604 «Про затвердження навчальних планів»;
- положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, схвалено Вченою радою ЛНМУ імені Данила Галицького 23.06.2021, протокол №3-ВР;
- положення про критерії, правила і процедуру оцінювання результатів навчальної діяльності студентів у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, схвалено Вченою радою ЛНМУ імені Данила Галицького 21.02.2018, протокол №1-ВР;
- Освітньо професійної програми «Стоматологія», другий (магістерський) рівень вищої освіти, 221 Стоматологія, МОН України Сертифікат НД №1497026 дійсний до 01.07.2025;
- положення про робочу навчальну програму дисципліни та методичні рекомендації щодо її розробки, ЦМК ЛНМУ імені Данила Галицького 23.04.2015, протокол №2;
- навчальної програми дисципліни «хірургічна стоматологія» для студентів III, IV та V курсів стоматологічного факультету.

Практичні клінічні заняття з хірургічної стоматології та ЩЛХ проводяться з групами 13-15 осіб у кожній. Початковий рівень знань студента, який починає навчання на кафедрі хірургічної стоматології, передбачає визначення рівня знань із анатомії, загальної і спеціальної фізіології, патологічної анатомії та фізіології на основі фундаментальної підготовки на кафедрах медико-біологічного та загальноклінічного профілю.

На практичних заняттях викладачами висвітлюються досягнення науково-технічного прогресу, медицини, зокрема, хірургічної стоматології і ЩЛХ та їх впровадження в практику.

З метою оволодіння мануальними навичками надання хірургічної стоматологічної допомоги, поряд з вивченням теоретичних питань, студенти відпрацьовують маніпуляції на фантомах і муляжах, під керівництвом та контролем викладача самостійно проводять огляд пацієнтів з різними патологічними процесами ЩЛД, що відносяться до компетенції хірургічної стоматології та ЩЛХ, самостійно вивчають симптоми хірургічних стоматологічних захворювань, набувають навичок в діагностиці щелепно-лицевих розладів і захворювань, їх лікуванні, експертизі та трудовій реабілітації.

Методика організації навчального процесу на практичному занятті

Тривалість практичного заняття 3 академічних години – 2 год. 25 хв., в тому числі 1 перерва по 10 хв.

1. Підготовчий етап - 20 хв.

Обґрунтування викладачем значення теми заняття для подальшого вивчення дисципліни та професійної діяльності лікаря з метою формування мотивації та цілеспрямованої навчальної діяльності. Ознайомлення студентів з конкретними цілями та планом заняття.

Проведення стандартизованого контролю вихідного рівня підготовки студентів, обговорення та відповіді на запитання студентів.

Навчальні технології, матеріали методичного забезпечення: питання для індивідуального усного та письмового опитування, типові ситуаційні задачі та тести; таблиці, муляжі, розбірні моделі щелеп, підручники, навчальні посібники, довідники, атлас, методичні рекомендації відповідно тематики заняття, відеофільми.

2. Основний етап – 85 хв.

Формування професійних навичок та вмінь. Збирання студентами анамнезу та проведення огляду тематичного хворого. Студенти складають план обстеження пацієнта, план

додаткових методів дослідження, заповнюють відповідну медичну документацію, відпрацьовують техніку проведення діагностичних маніпуляцій, лікувальних заходів, відпрацьовують практичні навички відповідно до тематики заняття.

Навчальні технології, матеріали методичного забезпечення: хворі стоматологічної поліклініки, історії хвороби, підбірка результатів додаткових методів обстеження тематичних хворих, ситуаційні задачі, алгоритми виконання практичних навичок, муляжі, інструментарій, тематичні відеоматеріали.

3. Заключний етап – 30 хв.

Контроль та корекція рівня професійних вмінь та навичок з використанням індивідуальних тестових завдань, ситуаційних задач, питань, демонстрації практичної навички чи вміння (15-20 хв.), перевірка робіт (5-10 хв.). Оцінка поточної діяльності студента впродовж заняття, враховуючи стандартизований кінцевий контроль, проведення аналізу успішності студентів, оголошення оцінки діяльності кожного студента та відображення її в журналі обліку відвідувань та успішності студентів.

Підведення підсумків заняття.

Домашнє завдання. Інформування студентів про тему наступного заняття. Рекомендована література.

Усі необхідні матеріали (методичний супровід, нормативні документи, перелік питань для поточного та підсумкового контролю, перелік алгоритмів виконання практичних навичок) представлені на інформаційній платформі ЛНМУ імені Данила Галицького MISA; електронному сайті кафедри, інформаційних стендах кафедри.

Самостійна робота студентів відображена в навчально-тематичних планах, а також в методичних розробках практичних занять для студентів. Студенти мають можливість ознайомитися з основною та додатковою літературою з дисципліни, підготуватися усно, а також написати реферати і ін.

Відпрацювання пропущених занять здійснюється за попереднім записом студентів у відповідному журналі; відробки практичних занять проводяться на чергуваннях викладачів, а також за індивідуальним графіком. Графіки відробок практичних занять розміщені на відповідних стендах та інформаційному сайті кафедри. Студенти, які пропустили 3 і більше практичних занять допускаються до навчання з дозволу деканату стоматологічного факультету, а також повинні відпрацювати пропущені заняття впродовж найближчих двох тижнів. Контроль за відробками практичних занять проводиться у відповідному прошитому журналі з наскрізною нумерацією і фіксацією дати проходження відробки, що відповідає графіку. Тривалість і критерії оцінювання при відпрацюванні практичного заняття такі ж, як і на занятті.

Усі заняття забезпечені відповідним методичним та ілюстрованим матеріалом. Заняття проводяться в традиційній методиці із використанням тестових завдань, контрольних задач, усних відповідей. Під час занять у широкому об'ємі використовуються наявні на кафедрі муляжі.

Викладачами кафедри проведена значна робота по створенню методичних матеріалів для забезпечення навчального процесу, матеріалів для підготовки до практичних занять і лекцій в електронному варіанті, який розміщено на інформаційній платформі ЛНМУ імені Данила Галицького MISA та сайті кафедри хірургічної стоматології та ЩЛХ, створено базу тестових завдань для поточного і підсумкового контролю знань. Також забезпечено візуалізацію алгоритмів виконання практичних навичок відеопрезентаціями з усіх розділів дисципліни.

Інноваційні методи і технології, що використовуються в навчальному процесі

Дисципліна	Назви педагогічних технологій і інноваційних методів навчання
Невідкладні стани в стоматології	- залучення студентів до роботи з відомими електронними базами медичної інформації (ScienceDirect, PubMed, Пантелеймон тощо) через інтернет-мережу; - використання у педагогічному процесі міждисциплінарного підходу до вивчення хірургічної стоматології – постійне акцентування уваги студентів на зв'язку предмету з базовими дисциплінами та суміжними стоматологічними спеціальностями; - залучення студентів до асистувань при проведенні операційних

	<p>втручань, онлайн-трансляція операцій в методичний кабінет завдяки наявному сучасному відео-обладнанню з синхронним обговоренням проведених маніпуляцій;</p> <p>- систематичні огляди зі студентами тематичних пацієнтів та обговорення клінічних випадків, мотивація студентів до складання алгоритмів діагностично-лікувальних заходів за умов тієї чи іншої стоматологічної хірургічної патології.</p>
--	---

12. Методи контролю.

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Методи контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог «Критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчальної діяльності студентів у ЛНМУ імені Данила Галицького», схвалено Вченою радою ЛНМУ імені Данила Галицького від 21.02.2018, протокол №1.

Контрольні заходи при вивченні дисципліни «Невідкладні стани в стоматології» включають поточний контроль, підсумковий контроль – семестровий залік.

Перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс проводиться вхідний контроль. Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, що відповідають програмі попередньої дисципліни. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах та засіданнях методичних комісій спільно з науково-педагогічними працівниками, які проводять заняття з дисципліни. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, коригування навчального процесу.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям кожної теми. Поточний контроль здійснюється на основі комплексного оцінювання діяльності студента, що включає контроль вхідного рівня знань, якість виконання практичної роботи, рівень теоретичної підготовки, виконання самостійної роботи згідно тематичного плану та результати вихідного контролю рівня знань.

При оцінюванні навчальної діяльності студентів надається перевага стандартизованим методам контролю: тестові завдання, ситуаційні задачі, контрольні питання, усне опитування, структуровані письмові роботи, структурований згідно алгоритмів контроль практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Підсумковий контроль – семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях. Він проводиться відповідно до навчального плану в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Оцінка з дисципліни «Невідкладні стани в стоматології», є рейтинговою та визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу, рівень теоретичної та практичної підготовки. Форми проведення поточного контролю - тестування, розв'язування ситуаційних задач, вирішення клінічної ситуаційної задачі, демонстрація практичної навички чи вміння, відповіді на стандартизовані теоретичні питання. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованим та відповідають еталонам відповідей.

Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною шкалою (національною). При цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою.

Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті і заноситься в журнал обліку академічної успішності.

Знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- **«відмінно»** - студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- **«добре»** - студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

- **«задовільно»** - студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми або дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- **«незадовільно»** - студент не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Критерії оцінювання за видами контролю:

Критерії оцінювання тестового завдання

«відмінно» – студент вирішив 95-100 % із запропонованого набору тестових завдань;

«добре» – студент вирішив 80-94 % із запропонованого набору тестових завдань;

«задовільно» – студент вирішив 60,5-79 % із запропонованого набору тестових завдань;

«незадовільно» – студент вирішив менше, чим 60,5 % із запропонованого набору тестових завдань.

Критерії оцінювання пакета відкритих питань

До складу завдання входить 5 відкритих питань за темою практичного заняття. Вартість кожного окремого питання 1 бал, або 20%. Результати відповідей сумуються та виставляється оцінка за п'ятибальною шкалою: 5 «відмінно» – 4,5-5 балів; 4 «добре» – 3,5-4 бали; 3 «задовільно» – 3 бали; 2 «незадовільно» – 2 і менше балів.

Кожне із питань оцінюється за наступними критеріями:

1 бал – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття; самостійно, грамотно і послідовно з вичерпною повнотою відповів на запитання; демонструє глибокі і всебічні знання, логічно будує відповідь, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки; безпомилково відповідає на питання, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійну роботу.

0,75 бала – студент добре засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, аргументовано викладає його; розкриває основний зміст навчального матеріалу, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при використанні наукових термінів, нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту;

0,5 бала – студент в основному засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, показує початкову уяву про предмет вивчення, при відтворенні основного навчального матеріалу допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття.

0 балів – студент не засвоїв навчальний матеріал теми, не знає основних визначень, понять; дає неправильну відповідь на запитання.

Критерії оцінювання ситуаційної задачі

«відмінно» – студент глибоко засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, вміє пов'язати теорію з практикою, що дозволяє йому розв'язувати ситуаційні задачі підвищеної складності.

«добре» – студент твердо засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, правильно застосовує теоретичні знання при розв'язуванні ситуаційних задач середньої важкості.

«задовільно» – студент засвоїв тільки основний матеріал без деталей, розв'язує лише найлегші задачі, припускається неточностей, обирає недостатньо чіткі формулювання, порушує послідовність у викладі відповіді.

«незадовільно» – студент не знає значної частини теоретичного матеріалу теми заняття, припускається істотних помилок, не вирішує ситуаційну задачу.

Критерії оцінювання практичних навичок

«відмінно» – студент повністю володіє практичною навичкою, вміє пов'язати теорію з практикою.

«добре» – студент частково володіє практичною навичкою, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань.

«задовільно» – студент володіє тільки обов'язковим мінімумом виконання практичного завдання, ознайомлений із технікою виконання.

«незадовільно» – студент не володіє практичною навичкою.

При використанні різних методів верифікації результатів навчання, їх бали сумуються в середнє арифметичне.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання – семестровий залік.

Підсумковий контроль – семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях. Він проводиться відповідно до навчального плану в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Семестровий залік з дисциплін проводиться після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які відвідали усі, передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та набрали за поточну успішність кількість балів, не меншу за мінімальну. Для студентів, які пропустили 3 і більше навчальних занять, з дозволу деканату дозволяється відпрацьовувати академічну заборгованість до певного визначеного терміну в межах семестру.

Заліки приймають викладачі, які проводили практичні заняття в навчальній групі. Студент вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, завдань, передбачених навчальним планом.

Результати оцінювання роботи студента впродовж семестру мають бути задокументовані (занесені до академічного журналу (електронного), заліково-екзаменаційної відомості, залікової книжки студента). Виконані студентами протягом семестру контрольні роботи, індивідуальні завдання зберігаються на кафедрі протягом року.

14. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

В освітньому процесі Університету застосовуються такі шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала, традиційна 4-бальна шкала та рейтингова шкала ЕСТ8. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно із нижченаведеними правилами.

Умови допуску до підсумкового контролю: Студент відвідав усі практичні заняття, виконав вимоги навчальної програми і отримав не менше, ніж 120 балів за поточну успішність.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200
4.97	199
4.95	198
4.92	197
4.9	196
4.87	195
4.85	194
4.82	193
4.8	192
4.77	191
4.75	190
4.72	189
4.7	188
4.67	187
4.65	186
4.62	185
4.6	184
4.57	183
4.52	181
4.5	180
4.47	179

4-бальна шкала	200-бальна шкала
4.45	178
4.42	177
4.4	176
4.37	175
4.35	174
4.32	173
4.3	172
4.27	171
4.24	170
4.22	169
4.19	168
4.17	167
4.14	166
4.12	165
4.09	164
4.07	163
4.04	162
4.02	161
3.99	160
3.97	159
3.94	158

4-бальна шкала	200-бальна шкала
3.92	157
3.89	156
3.87	155
3.84	154
3.82	153
3.79	152
3.77	151
3.74	150
3.72	149
3.7	148
3.67	147
3.65	146
3.62	145
3.57	143
3.55	142
3.52	141
3.5	140
3.47	139
3.45	138
3.42	137
3.4	136

4-бальна шкала	200-бальна шкала
3.37	135
3.35	134
3.32	133
3.3	132
3.27	131
3.25	130
3.22	129
3.2	128
3.17	127
3.15	126
3.12	125
3.1	124
3.07	123
3.02	121
3	120
Менше 3	Недостатньо

Самостійна робота студентів Матеріал для самостійної роботи студентів, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться на самостійне опрацювання і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюються під час підсумкового контролю.

В процесі проведення контрольних заходів викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;
- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами.

Відмітки про виконання або невиконання різних видів самостійної роботи студентів просявляються в Журналі обліку відвідувань та успішності студентів викладача.

Можливі форми самостійної роботи студентів, форми контролю та звітність

Види та форми самостійної роботи студентів	Форми проведення, контролю та звітності
<i>1. Підготовка до поточних аудиторних занять</i>	
1.1. Вивчення обов'язкової та додаткової літератури, текстів лекцій тощо	1.1. Активна участь в різних видах аудиторних занять
1.2. Виконання домашніх завдань	1.2. Перевірка правильності виконання завдань
1.3. Підготовка до практичних занять	1.3. Активна участь в практичних заняттях
1.4. Підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю	1.4. Написання контрольної роботи тощо
<i>2. Пошуково-аналітична робота</i>	
2.1. Пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2.1. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
2.2. Написання реферату за заданою проблематикою	2.2. Обговорення (захист) матеріалів реферату під час аудиторних занять або перевірка роботи викладачем
2.3. Аналітичний розгляд наукової публікації	2.3. Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять
2.4. Аналіз конкретної клінічної ситуації	2.4. Огляд пацієнтів, ознайомлення з результатами обстеження, заповнення документації
2.5. Практикум з навчальної дисципліни з використанням програмного забезпечення	2.5. Перевірка правильності виконання завдань
<i>3. Наукова робота</i>	
3.1. Участь в наукових студентських конференціях і семінарах	3.1. Апробація результатів наукових досліджень на наукових студентських конференціях і семінарах
3.2. Підготовка наукових публікацій	3.2. Обговорення з викладачем підготовлених матеріалів, подача до друку результатів наукових досліджень
3.3. Виконання завдань в рамках дослідницьких проектів кафедри (факультету)	3.3. Використання результатів наукових досліджень в звіті з НДР, підготовка роботи на конкурс студентських наукових робіт

Оцінка з дисциплін, формою підсумкового контролю яких є **залік** базується виключно на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за двобальною національною шкалою: «зараховано» або «незараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність не менше 60% від максимальної суми балів з дисципліни (120 балів). Бали з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS за описаною вище схемою.

Оцінка F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом) на заліку чи диференційованому заліку виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з дисципліни, але не набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність. Такі студенти не отримують заліка і не допускаються до складання екзаменаційної сесії.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3

Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2
--	---

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „Е”.

Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

15. Методичне забезпечення:

- конспекти, тематичні плани практичних занять, самостійної роботи, переліки питань, задач та кейсів для поточного, підсумкового та самоконтролю знань і вмінь студентів, переліки та алгоритми виконання практичних навичок;
- методичні рекомендації для студентів IV курсу стоматологічного факультету для підготовки до практичних занять з дисципліни Невідкладні стани в стоматології;
- методичні рекомендації для викладачів для підготовки до практичних занять з дисципліни Невідкладні стани в стоматології у студентів IV курсу стоматологічного факультету і;
- методичні рекомендації для студентів IV курсу стоматологічного факультету для підготовки до самостійної роботи з дисципліни Невідкладні стани в стоматології;
- відеопрезентації;

З метою запровадження нових навчальних технологій, реалізації концепції візуалізації навчального процесу та оволодіння студентами мануальними навичками проведення основних стоматологічних хірургічних маніпуляцій колективом кафедри впродовж 2013-2023 років проведено наступні організаційно-методичні заходи.

За рахунок спонсорської допомоги створено та налагоджено використання локальної комп’ютерної мережі та сучасного відеообладнання, яке забезпечує онлайн-трансляцію операційних втручань у учбові кімнати, що дозволяє студентам «віртуально» знаходитись в операційній, обговорювати з викладачами та оперуючими хірургами хід операції, особливості проведення тих чи інших хірургічних маніпуляцій тощо. На основі відзнятого відеоматеріалу операційних втручань створено відеотеку для демонстрації під час проведення відповідних тематичних занять. Відеотека кафедри містить також рекламні фільми з продукцією компаній «Septodont» (Франція), «Geistlich» (Швейцарія), «Synthes» (Швейцарія), «Ihde Dental» (Швейцарія), «ВТІ» (Іспанія) тощо, демонстрація яких розширює уяву студентів про сучасні технології в хірургічній стоматологічній практиці. Завдяки співпраці з Центром медичної 3D діагностики (м. Львів) у навчальний процес запроваджено використання програми розшифрування рентгенограм та комп’ютерних томограм «Point Nix» (Корея), що дозволить

студентам краще орієнтуватись у питаннях променевої діагностики різних хірургічних стоматологічних патологій. Працівниками кафедри створено та впроваджено у навчальний процес авторські комп'ютерні програми діагностики та планування операцій кістектомії та атипного видалення нижніх третіх молярів «RTG ruler» та «Xray analyzer» на які отримано патенти України на винахід та акти впровадження в практичну медицину.

Створено фантомний клас кафедри хірургічної стоматології та ЩЛХ, який забезпечений сучасним комп'ютерним та відеообладнанням для демонстрації операцій та тематичних фільмів. Для демонстрації та практичного оволодіння студентами навичками проведення місцевих анестезій у щелепно-лицевій ділянці та операції видалення зуба фантомний клас забезпечено фантомами голови зі змінними модулями щелеп (4 шт.), розбірними моделями черепа та щелеп (6 шт.), комплектами інструментарію для видалення зубів, проведення хірургічних втручань в щелепно-лицевій ділянці.

Для демонстрації та відпрацювання практичних навичок надання допомоги при травматичних пошкодженнях ЩЛД, фантомний клас забезпечено обладнанням та моделями для відпрацювання методики проведення моно- та міжщелепного шинування, операції остеосинтезу кісток лицевого скелета (3 моделі черепа з імітацією переломів верхньої щелепи та вилично-орбітального комплексу, 55 моделей з імітацією переломів кута нижньої щелепи, 45 моделей з імітацією переломів нижньощелепного симфізу, 40 моделей з імітацією дрібноуламкових переломів нижньої щелепи, 3 тримачі для фіксації моделей до робочої поверхні, «Synbone», Швейцарія).

У 2018 році на кафедру отримано реанімаційний тренажер повнотілий з контрольним пристроєм (ОНІКО) для візуалізації та відпрацювання навичок надання невідкладної допомоги.

Практичні заняття з «Хірургічної стоматології» відповідно забезпечені методичним та ілюстративним матеріалом. Забезпечено візуалізацію алгоритмів виконання практичних навичок відеопрезентаціями.

Перелік практичних навичок:

1. Вміти оцінити стан пацієнта за системою ABCDE.
2. Вміти оцінити характер серцевого ритму на ЕКГ.
3. Вміти провести непрямий масаж серця.
4. Вміти провести штучне дихання.
5. Вміти провести накладання ларингеальної маски.
6. Вміти провести конікотомію.
7. Вміти провести дефібриляцію.
8. Вміти провести дом'язеву ін'єкцію.
9. Вміти провести довенну ін'єкцію.
10. Вміти провести підшкірну ін'єкцію.
11. Вміти поставити катетер в периферичну вену.
12. Вміти провести внутрішньокісткову канюляцію
13. Вміти виміряти пульс.
14. Вміти виміряти артеріальний тиск.

Перелік питань для самоконтролю

1. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
2. Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого.
3. Передопераційне обстеження пацієнта.
4. Покази та проти покази до проведення загальної та місцевої анестезії.
5. Роль консультацій суміжних спеціалістів при передопераційній підготовці пацієнтів.
6. Структура та особливості застосування шкали ком Глазго.
7. Характеристика рівнів свідомості за шкалою ком Глазго.
8. Базові принципи надання невідкладної допомоги.
9. Структура протоколу ABCDE.
10. Принципи командної роботи під час надання невідкладної допомоги.
11. Аналіз ритму серця при наданні невідкладної допомоги.

12. Фібриляція та дефібриляція.
13. Дефібриляційні та недефібриляційні ритми серця.
14. Принцип роботи дефібрилятора. Види дефібриляторів.
15. Кардіоверсія, її відмінність від звичайної дефібриляції.
16. Етіологія та патогенез втрати свідомості.
17. Протокол надання невідкладної допомоги при втраті свідомості.
18. Етіологія та патогенез колапсу.
19. Протокол надання невідкладної допомоги при колапсі.
20. Профілактика розвитку втрати свідомості та колапсу у пацієнтів.
21. Етіологія та патогенез артеріальної гіпертензії.
22. Протокол надання невідкладної допомоги при гіпертонічному кризі.
23. Етіологія та патогенез стенокардії.
24. Протокол надання невідкладної допомоги при нападі стенокардії.
25. Профілактика розвитку гіпертонічного кризу та нападу стенокардії у пацієнтів.
26. Етіологія та патогенез бронхіальної астми.
27. Протокол надання невідкладної допомоги при бронхіальній астмі.
28. Етіологія та патогенез набряку легень.
29. Протокол надання невідкладної допомоги при набряку легень.
30. Профілактика розвитку нападу бронхіальної астми та набряку легень у пацієнтів.

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
2. Загальна характеристика захворювань серцево-судинної системи.
3. Загальна характеристика захворювань дихальної системи.
4. Загальна характеристика захворювань ендокринної системи.
5. Цілі та завдання проведення невідкладної допомоги.
6. Права та обов'язки лікаря при наданні невідкладної медичної допомоги.
7. Невідкладна допомога при гіпертонічному кризі.
8. Невідкладна допомога при нападі бронхіальної астми.
9. Принципи електрокардіографії. Характеристики комплексу QRS
10. Аналіз ритму серця при наданні невідкладної допомоги. Фібриляція та дефібриляція.
11. Дефібриляційні та недефібриляційні ритми серця. Принцип роботи дефібрилятора.
12. Види дефібриляторів. Послідовність дій при застосуванні мануального/автоматичного дефібрилятора.
13. Етіологія та патогенез гострого інфаркту міокарда. Основні клінічні симптоми та невідкладна допомога при гострому інфаркті міокарда.
14. Етіологія та патогенез інсульту. Основні клінічні симптоми та невідкладна допомога при інсульті.
15. Причини порушення провідності дихальних шляхів. Види асфіксії.
16. Конікотомія та трахеотомія: завдання, покази, методика виконання.
17. Етіологія та патогенез анафілактичного шоку. Протокол надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоку.
18. Етіологія та патогенез набряку Квінке. Протокол надання невідкладної допомоги при набряку Квінке.
19. Етіологія та патогенез цукрового діабету. Основні клінічні симптоми та протокол надання невідкладної допомоги при гіпо- та гіперглікемії.

16.Рекомендована література

Обов'язкова

- 1.Маланчук В.О. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т. – Т.1/ Маланчук В.О., Воловар О.С., Гарляускайте І.Ю. – К.: Логос, 2011 – 627 с.
2. Маланчук В.О.. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т. – Т. 2/ Маланчук В.О., Логвіненко І.П., Маланчук Т.О. та ін. – К.: ЛОГОС, 2011–606 с .

3. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія: Підручник для мед. ун-тів, інст., акад. — 2-ге вид, випр. Затверджено МОН / О.О. Тимофеев — К., 2017. — 752 с.
4. Алгоритми виконання практичних навичок з хірургічної стоматології: навч.-метод. посіб. для студентів стомат. ф-тів ВНЗ МОЗ України / Я. П. Нагірний [та ін.]. - Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2017. - 102 с.: іл.
5. Ломницький І.Я. Алгоритми практичних навичок з хірургічної стоматології: навч. посіб. / за ред. Ломницького І.Я. – Львів: ГалДент, 2011- 59 с.
6. Ломницький, І. Я. Пропедевтика хірургічної стоматології : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / І. Я. Ломницький. - Львів : ГалДент, 2001. - 114 с.
7. Харьков Л.В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.В. Харьков, Л.М. Яковенко, І.Л. Чехова ; за ред. Л.В. Харькова. — К. : ВСВ «Медицина», 2015. — 496 с.
8. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології. К. Спалах, 2003.- 512 с.
9. Невідкладна допомога в практичній хірургічній стоматології (методичні вказівки) / уклад. Я.Е. Варес та ін. – Львів, 2014 – 34с.
10. Невідкладні стани на амбулаторному прийомі у стоматолога [Текст] : навч. посібн. для студ. стомат факульт., лікарів-інтернів вищ. мед. навч закладів IVр. акред. / І. Г. Купновицька, Ю. Г. Кононенко, Н. В. Нейко, М. М. Рожко ; За ред. Ю.Г. Кононенка, І.Г. Купновицької. - Вінниця : Нова Книга, 2017. - 288 с.
11. Аветіков Д. С. Передпухлинні захворювання щелепно-лицевої ділянки : навч. посіб. для студ.стоматол. ф-тів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації та лікарів-інтернів / Аветіков Д. С., Соколова Н. А., Рузін Г. П. ; Вищ. держ. навч. закл. України "Укр. мед. стоматол. акад.", Каф. хірург. стоматології та щелеп.-лиц. хірургії з пластич. та реконструкт. хірургією голови та шиї, Харк. нац. мед. ун-т, Каф. хірург. стоматології та щелеп.-лиц. хірургії. - Полтава : АСМІ, 2012. - 66с.
12. Аветіков Д.С. Методологія алгоритму виконання практичних навичок в клініці хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії: навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних закладів IV рівня акредитації / Аветіков Д.С., Яценко І.В., Ставицький С.О.. ВДНЗУ «УМСА». – Полтава: 2012. – 68 с.
13. Алгоритми виконання практичних навичок з хірургічної стоматології: навч.-метод. посіб. для студентів стомат. ф-тів ВНЗ МОЗ України / Я. П. Нагірний [та ін.]. - Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2017. - 102 с.: іл.
14. Алгоритми виконання стоматологічних і медичних маніпуляцій для підготовки до Державної атестації студентів 5 курсу за спеціальністю "Стоматологія": навч. посібник для студентів стоматологічних факультетів, лікарів-інтернів, лікарів-стоматологів / Н. В. Біденко [та ін.] ; МОЗ України , НМУ ім. О. О. Богомольця, Стоматологічний факультет. - К. : Книга-плюс, 2017. - 408 с.
15. Алгоритм виконання стоматологічних маніпуляцій з дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» до комплексного практично-орієнтованого державного іспиту зі стоматології. за ред. проф. Л.М. Яковенко – К.: Книга плюс.-2017.-40 с.
16. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія: Підручник для мед. ун-тів, інст., акад. — 2-ге вид, випр. Затверджено МОН / О.О. Тимофеев — К., 2017. — 752 с.
17. Харьков Л.В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.В. Харьков, Л.М. Яковенко, І.Л. Чехова ; за ред. Л.В. Харькова. — К. : ВСВ «Медицина», 2015. — 496 с.
18. PETERSON'S PRINCIPLES OF ORAL AND MAXILLOFACIAL SURGERY Third Edition, Vol. 1, 2012. - 2000 p.
19. PETERSON'S PRINCIPLES OF ORAL AND MAXILLOFACIAL SURGERY Third Edition, Vol. 2, 2012. - 1772 p.
20. Atlas of Human Anatomy / F. Netter – 2nd ed. – New Jersey: ICON Learning Systems. – 592 p.
21. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 "Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги"
<https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-05062019--1269-pro>

zatverdzhennja-ta-vprovadzhennja-mediko-tehnologichnih-dokumentiv-zi-standartizacii-ekstrenoi-medichnoi-dopomogi

22. Протоколи надання екстреної медичної допомоги https://moz.gov.ua/uploads/2/12737-dn_20190605_1269_dod.pdf

23. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text>

24. Основи законодавства України про охорону здоров'я <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

25. Кримінальний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

26. Національний перелік лікарських засобів https://moz.gov.ua/uploads/0/3799-nacperelic_dodatok_web.pdf

Додаткова

1. Основи стоматології: Підручник для мед. ВНЗ III—IV рів. акред. Рекомендовано МОЗ / За ред. В.О. Маланчука. — К., 2009. — 600 с.

2. Рибалов О. В. Основи стоматології: Підручник для студентів медичних факультетів вищих медичних закладів освіти III- IV рівнів акредитації / О. В. Рибалов, М. Г. Скікевич. — Вінниця: Нова Книга, 2006. — 232 с.

3. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології: навч. посібник. - 3-е вид., перероб. і доп. - Київ: Спалах, 2003

4. Ломницький І.Я. Алгоритми практичних навичок з хірургічної стоматології: навч. посіб. / за ред. Ломницького І.Я. — Львів: ГалДент, 2011

5. Ломницький І.Я. Основи хірургічної стоматології. — 2-е вид., перероб. і доп. — Львів: ГалДент, 2008

6. Ломницький, І. Я. Пропедевтика хірургічної стоматології : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / І. Я. Ломницький. - Львів : ГалДент, 2001. - 114 с.

7. Методичний посібник до практичного курсу з невідкладних станів / Т. Городецький. К. Тарковський. — Львів: Друк-Захід, 2016. — 279 с.

8. Мигович М. Місцеве знечулення тканин щелепно-лицевої ділянки: посіб. / М. Мигович, І. Мигович. — Львів, 2004

9. Митченко В. І. Пропедевтика хірургічної стоматології : підруч. для студ. стомат. ф-тів ВМНЗ України III-IV рівнів акредитації. - Вінниця : Нова Книга, 2004. - 271 с.

10. Невідкладні стани на амбулаторному прийомі у стоматолога [Текст] : навч. посібн. для студ. стомат. факульт., лікарів-інтернів вищ. мед. навч. закладів IVр. акред. / І. Г. Купновицька, Ю. Г. Кононенко, Н. В. Нейко, М. М. Рожко ; За ред. Ю.Г. Кононенка, І.Г. Купновицької. - Вінниця : Нова Книга, 2017. - 288 с.

11. Основи передпротезної хірургічної підготовки порожнини рота: Метод. розробка/ Готь І.М. [та ін.] — Львів: ГалДент, 2008.

12. Посібник алгоритмів з хірургічної стоматології для підготовки до єдиного державного практично-орієнтованого іспиту / уклад. І. М. Готь [та ін]. — Львів, 2006

13. Рузін Г. П. Хірургічна стоматологія в схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. стомат. ф-тів вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Г. П. Рузін, А. А. Дмитрієва, О. Ю. Стоян ; за ред. Г. П. Рузіна. — Вінниця: Нова книга, 2007.

14. Рузін Г. П. Основи технології операцій у хірургічній стоматології та щелепно-лицевій хірургії: навч. посіб. для студ. стоматол. ф-тів вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Г. П. Рузін, М. П. Бурих. — Вінниця: Нова книга, 2008.

15. Соколов В. М. Щелепно-лицева хірургія. Реконструктивна хірургія голови та ший: підруч. для студ. стомат. ф-тів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / В. М. Соколов, В. І. Митченко, Д. С. Аветіков. — Вінниця: Нова книга, 2006.

16. Стоматологія : у 2 кн. : підруч. для лікарів-інтернів стомат. ф-тів післядипломної освіти вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / за ред. М. М. Рожка. - Київ : Медицина. - 2013 Кн. 2 / [авт. кол.: М. М. Рожко, І. І. Кириленко, О. Г. Денисенко та ін. ; рец.: В. С. Онищенко, Н. І. Смоляр]. - 992 с.

17. Тимофєєв О.О. Щелепно-лицева хірургія : підруч. / О. О. Тимофєєв. - Київ : Медицина, 2011

18. Харьков Л. В. Хірургічна стоматологія дитячого віку: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Л. В. Харьков, Л. М. Яковенко, І. Л. Чехова ; за ред. Л. В. Харькова. – Київ: Книга плюс, 2003
19. Харьков Л. В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку : нац. підруч. для студ. вищих мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Л. В. Харьков, Л. М. Яковенко, І. Л. Чехова ; за ред. Л. В. Харькова. - Київ : Медицина, 2015. - 496 с.
20. Bauml, Philips R.W., Lund M.R. Textbook of Operative Dentistry = Підручник з хірургічної стоматології.- 3-rd ed.- Philadelphia: Saunders, 1995.- 661p.
21. Kharkov L. V. Pediatric oral and maxillofacial surgery : a textbook for students of higher medical educational institutions of the III-IV levels of accreditation / L. V. Kharkov, L. M. Yakovenko, N. V. Kiselyova ; ed. by L. V. Kharkov. - Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2015. - 103 с.
22. Oral and maxillofacial surgery= Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія. Part 1 : textbook for the students of stomatological faculties of higher medical education establishments of the IV level of accreditation / V. O. Malanchuk [et al.] ; ed. V. Malanchuk. – Вінниця: Нова книга, 2011
23. Oral and maxillofacial surgery= Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія. Part 2 : textbook for the students of stomatological faculties of higher medical education establishments of the IV level of accreditation / V. O. Malanchuk [et al.] ; ed. V. Malanchuk. – Вінниця: Нова книга, 2011.
24. Pohranychna, Ch. R. Infections of the maxillofacial area : guide of lectures on oral and maxillofacial surgery for the english-medium students of the 3rd year education at dentistry faculty (spring semester) [Текст] : methodological guide / Ch. R. Pohranychna, R. Z. Ogonovsky. - Lviv, 2011.
25. Pohranychna, Ch. R. Maxillofacial oncology : guide of lectures on oral and maxillofacial surgery for the english-medium students of the 5th year education at dentistry faculty (autumn semester) [Текст] : methodological guide / Ch. R. Pohranychna, R. Z. Ogonovsky. - Lviv, 2011.
26. Vares Ya.E., Ogonovsky R.Z., Pohranychna Ch.R. Principles of Local Dental Anaesthesia and Teeth Removal: An Illustrated Methodological Guide. – Lviv, 2007.
27. Timofieiev O.O. Anesthesia in Oral and Maxillofacial Surgery / O.O. Timofieiev, I.I. Fesenko. - Kyiv: OMF Publishing, 2016, 128 p.

17. Інформаційні ресурси

<https://www.youtube.com/watch?v=Fji2xQKexs4&list=PLAe8IbkbNGtDIH5mwGzWO1jbOzSap0pBS>

<https://www.youtube.com/watch?v=BpAbCtbQiqc>

<https://www.youtube.com/watch?v=S9F8KUyIPyU>

<https://www.youtube.com/watch?v=IINOxGNN498>

https://www.youtube.com/watch?v=ox5sS_CGzhg

<https://www.youtube.com/watch?v=zNwv7hTvKgQ>

https://www.youtube.com/watch?v=N_5u7n86zxA